

Клочко А.А. Публічне управління в Україні: реалії та перспективи. The 7th International scientific and practical conference “Perspectives of contemporary science: theory and practice” (August 19-21, 2024). SPC “Sci-conf.com.ua”, Lviv, Ukraine. 2024. P. 554-560.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Клочко Андрій Андрійович

доктор філософії публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри права та публічного управління,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

klocko_a@ukr.net

Вступ. Публічне управління є ключовим елементом функціонування держави і має вирішальне значення для реалізації державної політики, забезпечення громадських потреб та розвитку суспільства. В Україні, в контексті сучасних викликів, активізуються процеси реформування системи публічного управління, спрямовані на підвищення його ефективності, прозорості та підзвітності. Політико-управлінська еліта відіграє важливу роль у модернізації публічного управління в Україні. Вона визначає стратегічні напрямки реформ, забезпечує ефективну реалізацію адміністративних рішень та адаптацію нових управлінських практик. Важливим завданням політичної еліти є покращення державного управління та підвищення його прозорості й ефективності. Модернізація публічного управління передбачає ліквідацію елементів радянської політичної системи і інтеграцію європейських стандартів у державну політику України. Зростання нової політико-управлінської еліти зосереджується на формуванні безпечного та ефективного управлінського середовища.

Ціль роботи. Метою роботи є висвітлення сучасних аспектів та перспектив реформування публічного управління в Україні, а також аналіз основних досягнень та викликів у процесі його модернізації.

Матеріали та методи. Теоретичною базою дослідження слугували напрацювання щодо становлення, розвитку і функціонування вітчизняної політико-управлінської еліти таких вітчизняних фахівців, як І. Жданов [1], О. Крюков [2], В. Мачуський [3], та інших. Питання взаємодії представників державного управління, публічних органів влади різного рівня із суспільством у контексті сучасних процесів проаналізовано в наукових розвідках О. Майбороди [4], О. Пухкала [5], О. Сахань [6], С. Телешуна, О. Титаренко [7], І. Шевель [8] та ін. Разом із тим, питання удосконалення існуючих організаційно-правових інструментів модернізації публічного управління в Україні залишається відкритим і потребує вивчення. У процесі дослідження було використано наукові методи, які сприяли вирішенню окресленої проблеми, а саме: аналізу та синтезу, які дозволили узагальнити теоретичні аспекти досліджуваної проблеми; порівняння й узагальнення під час дослідження особливостей модернізації публічного управління в сучасних умовах; спостереження у процесі вивчення практичних аспектів окресленої проблеми.

Результати та обговорення. Реформування органів місцевого самоврядування і державного управління в Україні відбувається вже не один рік, а запровадження адміністративно-територіальних змін триває донині. Прагнення України інтегруватися в європейський простір і побудова власної стратегії розвитку передбачає чітке усвідомлення не лише власних можливостей, а й зовнішніх чинників впливу. Обставини, в яких опинилася Україна після вторгнення країни-агресора в територіальну цілісність та незалежність нашої держави, окупацію територій, призвела до значних змін і зростання соціальної напруги, що в свою чергу ускладнило можливості реалізації запланованого й актуалізувало низку проблемних моментів. Аналізуючи сучасну ситуацію варто відмітити, що публічне управління в Україні проходить через складний процес реформ, спрямованих на підвищення ефективності, прозорості та підзвітності

влади. Разом з тим, як зауважує О. Пухкал, оновлення політико-управлінської еліти можливе, з одного боку, за рахунок створення кращих умов для підготовки сучасного кадрового потенціалу як найважливішого модернізаційного ресурсу публічного управління, а з іншого боку, завдяки підтримці державою розвитку громадянського суспільства, звідки має вирости нова еліта як носій ідей реформ в інтересах народу [5, с. 218]. Серед основних аспектів, які характеризують сучасний стан публічного управління в Україні варто виокремити найбільш значущі, зокрема такі як: реформування державного управління шляхом децентралізації (передачі повноважень і фінансів на місцевий рівень) і модернізації адміністративних процедур (запровадження електронного врядування для спрощення взаємодії між державою та громадянами). Зазначене сприяло підвищенню якості публічних послуг на місцях проте попри проведені реформи, корупція залишається значною проблемою в Україні, що вимагає посилення антикорупційних інститутів та контролю за діяльністю посадовців.

Система публічного управління страждає від застарілих норм і процедур, що ускладнює адаптацію до сучасних вимог, а бюрократія часто заважає ефективному прийняттю рішень. Важливим кроком є збільшення прозорості та підзвітності через законодавчі ініціативи (прийняття законів, що забезпечують доступ до публічної інформації), антикорупційні заходи (використання механізмів контролю за наданням адміністративних послуг), громадський контроль (залучення громадськості до процесів прийняття рішень через консультації, публічні слухання та інформаційні кампанії) тощо. Крім того в Україні спостерігається зростаючий інтерес до залучення громади в процеси прийняття рішень, однак, це потребує розвитку інструментів і платформ для діалогу між державою та громадянами.

Зазначене вимагає постійного професійного розвитку кадрів, що забезпечується завдяки навчанню та підвищенню кваліфікацій працівників державного сектору (реалізація програм, орієнтованих на розвиток професійних навичок держслужбовців і впровадження сучасних технологій управління). Інноваційні підходи в державному управлінні з використанням електронного

врядування (запровадження онлайн-сервісів для полегшення доступу до державних послуг) й інтеграцією міжнародних стандартів (орієнтація на кращі закордонні практики для покращення системи публічного управління).

Попри окремі досягнення і здобутки і системі публічного управління залишаються прогалини, які потребують відповідної реакції. Тому, на наш погляд, варто також окреслити перспективи у модернізації публічного управління в Україні. До яких можемо віднести впровадження цифрових технологій у публічному управлінні, що сприятиме удосконаленню ефективності і прозорості, а систематизація електронного урядування забезпечать швидший доступ до послуг; подальше укріплення зв'язків між державою та громадянським суспільством, що може сприятиме збільшенню відповідальності публічних службовців та покращенню якості послуг; вивчення практик та стандартів ЄС у сфері публічного управління, що дозволить Україні відповідати сучасним вимогам і підвищити зручність для громадян.

Слушними вважаємо міркування О. Сахань, яка зауважує на тому, що задля вирішення проблеми оновлення політико-управлінської еліти в сучасній Україні на таку, яка буде відповідати міжнародним демократичним стандартам і діяти відповідно до засадничих цінностей, визнаних переважною більшістю громадян, їй необхідно позбутися негативного образу, що закріпився у свідомості населення за роки вітчизняного державотворення [6, с. 262-263]. Варто також зауважити, що політико-управлінська еліта стикається з низкою викликів, які ускладнюють процес модернізації публічного управління в Україні. Аналіз ситуації в країні та наявні наукові розвідки дозволили виокремити деякі з них, які на наш погляд, заслуговують особливої уваги як з боку влади, так і з боку суспільства. Перш за все варто акцентувати увагу на процесах Євроінтеграції, що у свою чергу вимагають адаптації законодавства до норм Європейського союзу та впровадження європейських стандартів управління, що актуалізує розвиток міжнародного співробітництва. Залишається також актуальним питання подолання системної корупції на всіх рівнях влади й запровадження ефективних антикорупційних механізмів та зміна корупційної культури в державному управлінні. Потребує

завершення реформування державних інституцій і оптимізація структури органів влади та впровадження електронного урядування, що сприятиме підвищенню ефективності роботи держапарату. Робота щодо кадрової політики передбачає залучення кваліфікованих фахівців на державну службу, а впровадження меритократичних принципів і підвищення престижу державної служби дозволить вивести їх на новий рівень.

Вагоме значення у процесах модернізації публічного управління відіграє децентралізація влади, яка передбачає передачу повноважень на місця і забезпечення фінансової спроможності регіонів та розвиток місцевого самоврядування. У межах реформування державної влади реалізуються економічні реформи, що сприяє створенню сприятливого бізнес-клімату та залученню інвестицій і модернізації економіки. Потребують уваги й питання подолання олігархічного впливу на політику та деолігархізації економіки задля забезпечення рівних умов для бізнесу.

Варто зауважити, що надзвичайно визначну роль у процесі реформування публічного управління відіграє комунікація з суспільством в результаті якої відбувається підвищення довіри до влади, що також сприяє забезпеченню прозорості управлінських рішень й розвитку механізмів громадської участі. Особливого значення це набуло в умовах воєнного стану, який вимагає не лише ефективного управління в умовах війни, а й планування та реалізацію повоєнного відновлення задля забезпечення національної безпеки.

Для подолання окреслених викликів потрібна скоординована стратегія, політична воля та активна підтримка з боку суспільства та міжнародних партнерів. Подолання цих викликів вимагає від політико-управлінської еліти стратегічного мислення, лідерських якостей, професіоналізму та здатності до впровадження інновацій у державному управлінні.

Висновки. Узагальнюючи викладений матеріал варто зазначити, що публічне управління в Україні перебуває на стадії трансформації. Реалії, в яких опинилася країна, вимагають активних дій для створення ефективної, прозорої та підзвітної системи управління. Використання сучасних технологій,

децентралізація та залучення громадськості можуть стати ключовими факторами успіху у цьому напрямку. Варто також зауважити на тому, що однією з головних перепон у реформуванні державного апарату залишається наявність корупції, що підриває довіру громадян до влади і гальмує економічний розвиток. Зміни і політична нестабільність ускладнюють реалізацію довгострокових реформ і прийнятих стратегій розвитку.

Низька ефективність державних інституцій обумовлена бюрократичними перепонами та застарілими процедурами уповільнюють процес ухвалення рішень та їх впровадження. Поляризація суспільства щодо питань політики, культури та ідентичності може перешкоджати ефективній роботі над спільними цілями, тому це теж потребує відповідної роботи як з боку влади так і серед громадськості. А діджиталізація хоч і є важливою складовою модернізації публічного управління, проте її реалізація натрапляє на технічні та фінансові труднощі. І насамкінець варто наголосити на впливу зовнішніх факторів, оскільки геополітична ситуація, зокрема конфлікт з Росією, накладає обмеження на економічну та політичну стабільність в Україні. Окреслені моменти будуть предметом подальших наукових досліджень та публікацій автора.

Література:

1. Жданов І. Україна у ХХІ столітті: виклики для політичної еліти. *Національна безпека і оборона*. 2003. № 9. С. 2-11.
2. Крюков О. І. Політико-управлінська еліта України як чинник державотворення: монографія. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 252 с.
3. Мачуський В. Політична еліта: визначення стратегічного курсу України на сучасному етапі. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2017. № 3 (89). С. 168-182.
4. Державне політичне правління і національна єдність: аналітична доповідь / за ред. О. М. Майбороди. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2017. 248 с.
5. Пухкал О. Політична еліта як суб'єкт модернізації українського суспільства. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2010. № 2. С. 212-223.

6. Сахань О. М. Проблема оновлення політико-управлінських еліт у сучасній Україні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Соціологія. Харків, 2016. № 3. С. 258-264.

7. Публічна політика та управління : наук. розробка / авт. кол. : С. О. Телешун, О. Р. Титаренко, С. В. Ситник, С. І. Вировий. К. : НАДУ, 2010. 36 с.

8. Шевель І. П. Політична модернізація: сутність, теорії, розвиток, порівняльно-соціологічний аналіз. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2018. № 2. С. 226-232.